

10 K, Ujvidék város 30 K, Neuberger József 10 K, Standard magyar fatermelő r.-t. 100 K, Kőrmöczbánya város 1000 K, Nagydobrony község 78 K 74 f, Donáth Zsigmond 50 K, Beregrákosi v. urb. 10 K 53 f, Kalotaszegi erdőipar r.-t. 300 K, Neuschloss-féle nasiczai tannin-gyár r.-t. 300 K, Medenczei v. urb. 188 K 90 f, Ungvári erdőfelügyelőség gyűjtése 665 K, Kachelmann Walther 20 K, Temesvári kir. erdőfelügyelőség gyűjtése 1000 K, Kohn J. és fiai 300 K, Krause Dezső 4 K, Nagyszalóki v. urb. 50 K, Csongori v. urb. 17 K 19 f, Martina Lajos 6 K 20 f, Országos Erdészeti Egyesület 1916-ra 2500 K, Vallás- és közoktatásügyi minisztérium a közalapítványi erdők részéről 1916-ra 2000 K. Gr. Kendeffy-uradalom gyűjtése 180 K (ehhez hozzájárultak: gr. Kendeffy Gábor 100 K, Barthos Gyula 30 K, Peccol Jenő 50 K).

A gyűjtés kezdete óta befolyt 88.376 K 52 f.

Fogadják a nemesszivű adakozók az Országos Erdészeti Egyesület őszinte köszönetét!

Ujévi üdvözetek megváltása czimén a Wagner-Károly-alapítványra befolyt adományok.

(Folytatás, lezárva 1917. febr. 28-án.)

Hamar és Boeriu 4 K, Máramaroszigeti erdőigazgatóság 151 K 15 f.

Orsovai erdőhivatal tisztikara 46 K 70 f (ehhez hozzájárultak: Várnay Ödön 10 K, Bécsy Dezső 10 K, Gasparecz Lajos 5 K, Soltz Gyula 5 K, Kovaliczky Vladimir 10 K, Szabó Kálmán 4 K, Kakas Ödön 3 K).

Zai Ádám 5 K.

Összesen az előző füzetekben nyugtázott összeggel együtt 1411 K 95 f.

Fogadják a nemesszivű adakozók az Országos Erdészeti Egyesület őszinte köszönetét!

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I.

HIRDETMÉNY

(a tavaszi erdészeti államvizsga tárgyában).

Az 1917. évben a tavaszi erdészeti államvizsga április hó 30-án és a rákövetkező napokon fog megtartatni.

Budapest, 1917. évi márczius hó 1-én.

Földmívelésügyi miniszter.

I.

HIVATALOS KÖZLEMÉNY

(elvesztett erdőőri szakvizsga-bizonyítványról).

Közhirre teszem, hogy a hontmegyei Ipolynyék községi születésű Holczmann Szabó Gyula részére 1890. évi október hó 24-ik napján 15. szám alatt az erdőőri szakvizsga letételéről kiállított eredeti bizonyítvány elveszvéen, a helyett nevezett részére 1917. évi 179. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másodlat adatott ki.

Miskolcz, 1917. évi február hó 24-én.

Lublóvári Craus Géza

kir. erdőfelügyelő.

KÜLÖNFÉLÉK.

Halálozások. *Binder* Vilmos ny. m. kir. erdőmester mult év augusztus havában Szászvároson, nagygyőri *Szóts* Károly nyug. m. kir. főerdész, urad. erdőtanácsos mult hó 27-én 77 éves korában Budapesten és *Steiner* M. Mór fakereskedő Budapesten elhunyt.

Szóts Károlyban az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagját, *Binder* Vilmosban és *Steiner* M. Mórban rendes tagjait gyászolja.

Béke hamvaikra!

Személyi hírek. *Leeder* Károly udvari titkár a cs. és kir. fővadászmeisteri hivatalban, az osztrák birodalmi erdészeti egyesület ügyvezetője a kormánytanácsosi cím és jelleg adományozásával lett kitüntetve.

Dr. *Andor* Samu kincst. erd. orvos, mint m. kir. népfölkelő főorvos Signum laudis-ban részesült.

Készüljünk fel a békére! A háborút követően nemcsak a belföldi faszükséglet lesz igen nagy, hanem valutánk javítása szempontjából a lehetőség mértékéig a fakivitel is érdekünkben fog állani. Erdőségeink iránt támasztott ezen kettős nagy igények kielégítésére mindenekelőtt azoknak a vágásterületeknek a fatömege szolgálhat, amelyek a háboru folyamán munkáskéz és fuvarerő hiányában egyáltalában nem, vagy csak részben termeltettek ki.

Téves azonban az a hit, hogy a békés viszonyok helyreálltával azonnal rendelkezésünkre állandó olyan munka- és fuvarerő, melylyel a fokozott mérvű kitermelést eszközölni módunkban áll.

Hosszu ideje dúl már a háboru, sajnos, sok munkáskéz bénult meg, vagy hanyatlott alá hazája szent védelmében és mennél tovább várát magára a béke galambja, annál rosszabbak a kilátások úgy a munkás-, de még inkább a fuvarerő tekintetében.

Ezekkel a körülményekkel már most számot kell vetnünk. Egyike a legközelebb fekvő teendőnek azoknak az erdei szállító eszközöknek a tervezése, amelyek a nagyon megfogyott és mérhetetlenül megdrágult fuvarerő ellenére az erdei termékek kiszállítását mégis biztosítani hivatottak. Igen sok helyen az erdei vasut lesz ez a szállító eszköz s ezzel kapcsolatosan reá akarok mutatni arra a sok iparvágányra, mely a háboru befejeztével a hadsereg részéről átengedhető lesz. Eddigi tapasztalatainkból is jól tudjuk, hogy ahol ilyen lefektethető, ott ez a legolcsóbb és legmegbízhatóbb szállítási eszköz, melylyel fánkat a vasutak, vagy nagyobb víziutak közelébe hozhatjuk. Fokozott mértékben lesz ez érvényes a háboru után.

Igaz, hogy ilyen iparvágányokat már most lefektetni nem áll módunkban, vagy csak aránytalanul nagy költségek árán lenne lehetséges, de jól tudjuk, hogy a gyakorlatban rendszerint több időt vesz igénybe az iparvasutak tervezése, a számos hivatalos fórumon való keresztülvitele, mint maga a lefektetési munkálat.

Ezt az időt takaríthatja meg a birtokos, ha nem várva be a háboru végét, már most számot vet azzal, hogy hol fektethet le iparvágányt, elkészíti a pálya tervezetét, megszerzi rá az engedélyt, kitermeli a szükséges talpfákat, traszíroz, sőt hadifogoly-munkaerő igénybevételeivel a földmunkák egy részét is elkészítheti. Hónapokra szóló előnyt nyerhetünk ezáltal!

Akinek az erdei vasut bármely oknál fogva nem felel meg, annak bizonyára módjában áll más szállító berendezések előmunkálatait

már most foganatosítani. Az erdőbirtokos saját jól felfogott érdeke megkívánja, hogy a jövő kihasználásokra nézve jól átgondolt munkaterv állapíttassék meg és a már ma is elvégezhető előkészítő munkálatok mielőbb foganatosíttassanak.

Szóval: készüljünk fel a békére! Nem tudjuk, mikor mosolyog ránk boldog hajnala, de kívánatos volna, hogy a békés munkára teljesen felkészülten, méltóan fogadhatnók. *Niklos Károly.*

A Magyar Gazdaszövetség múlt hó 22-én tartott közgyűlése, amelyen az Országos Erdészeti Egyesületet *Osztrcluczky* Miklós és *Péchy* Kálmán választmányi tagok voltak szívesek képviselni, birtokpolitikai tekintetben a következő határozatot hozta:

1. olyan törvényhozási intézkedésekre van szükség, melyek a föld forgalmát, a birtoktestek feldarabolását a nemzet érdekeinek megfelelően államilag szabályozzák és irányítják;

2. ezen törvény keretében meg kell könnyíteni az erre alkalmas vidékeken új kis- és középbirtokok keletkezését, ugyancsak a régiek gondozását és megerősítését, valamint kis-, középbérletek és földbérletsszövetkezetek szervezését;

3. a földdel üzőt spekuláció eltiltandó s minden parcellázás állami engedélytől tétessék függővé s állami felügyelet alá helyezendő;

4. amennyiben valamely bank részére a vásárlási vagy bérleti jog engedélyeztetik, anyagi garanciákat kell nyújtania a termelés fejlesztésére vonatkozó terveinek végrehajtása tekintetében;

5. Somogy vármegye törvényhatósági közgyűlését, történelmi jelentőségű birtokpolitikai határozataért örömmel üdvözlí s felkéri az összes törvényhatóságokat a határozathoz való csatlakozásra. (Somogy vármegye törvényhatósági bizottsága felkéri az országgyűlés mindkét házát olyan törvény meghozatalára, mely kimondaná, hogy minden, az ország területén eladóvá lett földbirtokra első sorban az államnak, másodsorban a községnek, a volt urbéres gazdaközönségnek és az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó falusi hitelszövetkezeteknek, ugyanazon árajánlat mellett, elővételi joga legyen. A bérbeadandó birtoknál pedig ugyanazoknak, hasonló körülmények között, a bérbevételi előjog biztosíttassék);

6. idegen állampolgárok birtokvásárlása, nemzeti érdekből és a valutakérdés szempontjából is, törvényhozási intézkedéssel sürgősen szabályozandó;

7. a társadalmi ellenőrzés, de a közvélemény tájékoztatása szempontjából is, szükségesnek tartja, hogy a birtokforgalmat, a birtokváltozásokat s a birtokfeldarabolásokat megvilágító statisztikai adatok negyedévenként nyilvánosságra hozassanak;

8. szükségesnek tartja, hogy a telepítési és birtokfeldarabolási törvényjavaslat a háboru tanulságainak figyelembevételével azonnal és soronkívül elkészítettessék és törvényerőre emeltessék;

9. sürgősen gondoskodjék a kormány a harctétről visszatérő, valamint a rokkant földműves katonák jövőjéről, a Kivándorlási Tanács által a kormányhoz benyújtott tervezet értelmében.

Erdőt pusztító jégverés. 1915. július 18-án óriási vihar mellett nagy jégverés vonult el a Bácskának Ujvidék és Titel közti duna-menti részén. Nem tulzott hasonlat, hanem tényleg galamb- meg tyuktojás nagyságu jég esett. A kukoricza szára ilyenkor már teljesen kifejlődött, s bár az kivált az „áldott“ Bácskában jó vastagra megnő, a jég annyira lekasabolta, hogy a kukoriczaföldek ugy festettek mint télen, mikor a szár már le van vágva, s csak a csonkja áll ki a földből. A jégverés és vihar elvonult a Duna árterében fekvő füzesek egy része felett is és először is a vihar tett óriási károkat széltörés és döntés, továbbá a lomb lekopasztása által. Ősszel azonban ezek a füzesek zöldnek mutatkoztak és senki sem sejtette, hogy tavaszra nem fognak többé kihajtani.

Valóban pedig ugy van, hogy aernerre a jégverés elvonult, azon a sávon a füzek 1916. tavaszán csekély kivétellel nem hajtottak többé ki. Minél öregebb a jégverte erdő, annál több a száraz füzfa, ugy hogy vágható koru 30—40 éves füzesekben a törzsek 90%-nak koronája elszáradt. De ahol a jégverés zöme elvonult, ott a fiatalabb füzesek is csaknem teljesen elszáradtak.

Ez a feltűnő jelenség a következőképen magyarázható. A füzese-
ket nyár elején lerágta a Hyponometa irrorella (Hüb.) nevezetű
lepke hernyója. A lerágás után az uj lomb az adventiv rügyekből
képződött. Erre jött a vihar és jégverés. A kettő közösen meg-
fosztotta az erdőt a lomb legnagyobb részétől, a jég továbbá az
ágak vékony kérgét is teljesen összeverte, átllyukgatta, vagy a vékony,
még sima kérgű, tehát fejlődésre leginkább alkalmas ágakat teljesen
le is tördelte. A megmaradt ágakon pedig a hernyórágás utáni,
tehát másodszori kilevelezés után már nem voltak uj alvó rügyek.

A szenvedett sebek beforrasztása és az összezuzott kambium rekonstruálása pedig szintén annyi életerőt kívánt, hogy amellet rügyek képzésére nem jutott. A sebhelyeken át valószínűleg még gombabetegségek is befészkeltek magukat, melyek a még foltonként épen maradt kambiumréteget tették tönkre, s ez megadta a fának a kegyelemdőfést. Csak úgy magyarázható a nagykiterjedésű erdők pusztulása. Érdekes, hogy a fekete nyár 1916. tavaszán újra szépen kizöldült, mert azt nem rágtá le a hernyó, s így megmaradtak adventív rügyei a jégverés után is.

Mint érdekességet megemlítem, hogy bár a Hyponometa irrorella itt a délvidék füzeseit gyakran lerágja, még a Nemzeti Múzeum példánya is nem ide, hanem Liptó megyébe való, ahol pedig alig van fűzes. Egyébként a hernyó életmódja is érdekes.

PÖSTYÉN

A HÁBORU DACZÁRA

NYITVA ✧

Az összes FÜRDŐK, az összes SZÁLLÓK

teljes üzemben. Normális
vasuti forgalom (Budapest-
ről 3¹/₄ óra közvetlen gyors-
vonattal). ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

Egyesületünk tagjai az
eddig kedvezmények-
ben most is részesülnek.

A hernyócskák az ágak csucsán képzett fészkekből indulnak lefelé, s utközben természetesen minden levelet lerágnak. De nemcsak ezt teszik, hanem ahogy a galyakról a vastagabb ágakra, onnan a törzsre vonulnak, a galyakat és ágakat is fátyolszerű szövedékkel vonják be, s mikor a törzs teljes lerágása után a törzsön élt sok ezer hernyó a törzs alsó részén egy csomóba összejön, az egész fa piszkos-fehér fátyollal van bevonva. A törzsön azután az összeverődött sok hernyó a fátyolban bábbá alakul, hogy belőle az apró világos-zöld, feketepettyes, csapott szárnyu, éjjel rajzó lepke keljen ki.

Majerszky István

m. kir. erdőmérnök.

Háború és madárvédelem czim alatt gróf *Ambrózy* István főrendiházi tag lelkes kérelemmel fordul a hölgyvilághoz, amelyben reámutat arra, hogy a mostani háborut követő béketárgyalások többé vissza nem térő kedvező alkalmat nyújtanak arra, hogy az Olaszországban folyó rendszeres madárpusztításnak, a költöző madarak tömeges legyilkolásának nemzetközi egyezmény útján végét vessük; a madárvédelemi erélyes érvényesítését gazdasági érdekeink is kívánják. Az olasz madárfogdosás következtében kihalt a madárvilág, amely a természet rendjének, egyensúlyának fenntartásához a rovarok tulszaporodásának meggátlása által lényegesen hozzájárul. Az annyira hangsúlyozott többtermelés egyik előfeltétele tehát a madarak megóvása, ennek leghathatósabb módja az olasz madárpusztítás meggátlása, amelyre a béketárgyalások során nyílik alkalom.

Szerző nemesczélu szózatával a hölgyekhez fordul, tőlük várva eszméjének felkarolását.

Hogyan szoroznak az oroszok? Van egy jó barátom, aki orosz hadifoglyokat foglalkoztat és akinek az érdeklődése van olyan élénk, hogy még egészen aprólékos dolgok előtt is megáll és ott is talál bizonyos jelentőséget, ahol más és a legtöbb ember közömbösen napirendre tér.

Igy jutottam hozzá ehhez a közönséges és egyszerű dologhoz, ami megér néhány percet.

Hogy az orosz „csolovik” szellemi kiképzésével és kulturájával a rengeteg birodalom nem bír eléggé foglalkozni, az köztudo-

másu, sőt talán van benne még valami politikai szándékosság is. Különösen a közönséges számtan tanításában nagy mértékletességet gyakorolnak az orosz tanítók és hogy az algebra egyik legegyszerűbb tételének a felhasználásával mennyi kényelmet és könnyűséget nyújtanak a kis muszka tanulónak, azt a következő — megvizsgálásra méltó — szorzási eljárás mutatja. (Utólagosan hallottam, hogy ugyanezt egy német lap is leirta.)

Az orosz népiskola gyermekei tudnak összeadni és kivonni, sőt megtanítják őket szorozni és osztani is, azonban csak 2-vel. A 3-al, 4-el stb. való szorzás és osztás már nem a muzsiknak való, elég neki ennyi is és ezzel talán hosszadalmasabban, de mindenesetre igen kényelmesen el lehet végezni a nagyobb szorzásokat is. Ime:

Ki van mondva, hogy az orosz fiu szorozni és osztani csak 2-vel tud és a feladata mégis az, hogy ezzel a szegényes tudás felszereléssel pl. 54-et szorozzon meg 29-el.

Végzi pedig a műveletet a következőképen.

Szorzó: 54; szorzandó 29.

A szorzót folyton osztja 2-vel (miután csak ezt tudja) mindaddig, amíg az utolsó hányados természetesen az egység. Ha ezen osztás közben páratlan hányadosra akad, ezt tovább osztva, a mindig 1-es *maradékot egyszerűen eldobja* és nem törődik vele. Így folytatja az osztást végig, amíg eléri az utolsó hányadot (1).

Erre a szorzandót vagy a szorzó fölé, vagy melléje írja és *folyton szorozza 2-vel* annyiszor és olyképen, hogy minden egyes 2-vel való osztásnak egy 2-vel való szorzás feleljen meg. A forma ez lesz:

Szorzó	Szorandó	
54	29	—
27	58	58
13	116	116
6	232	—
3	464	464
1	928	928
		1566

Most a 2-vel szorzott számok közül mindazokat, amelyek egy-egy páratlan számmal állanak egy sorban, külön válogatva

egymás alá írja és ezeknek az összege adja a helyes végeredményt, mint ahogy

$$54 \times 29 \text{ valóban} = 1566.$$

Ezen eljárás helyességét és alapját az algebra szerint az a legegyszerűbb eset teszi nyilvánvalóvá, ha a szorzó folytonos osztása mindig páros számú hányadost ad, kivéve a legutolsót, mert az okvetlenül az egység.

Legyen $a \times b$ és kövessük az előbbi schemát:

$$\begin{array}{rcl} a & . & b \\ a/2 & . & 2b \\ \frac{a}{2} : 2 = \frac{a}{2^2} & . & 2^2 b \\ \frac{a}{2^2} : 2 = \frac{a}{2^3} & . & 2^3 b \\ . & . & . \\ \frac{a}{2^{(n-1)}} : 2 = \frac{2}{a^n} & . & 2^n b \end{array}$$

Amde a legutolsó hányados $\frac{a}{2^n}$ feltétlenül $= 1$ -el és az egységgel, legyen az bármiféle alakban kifejezve, minden szám szorozható értékváltozás nélkül és így:

$$\begin{aligned} \frac{a}{2^n} \cdot 2^n b &= 2^n b \text{ azaz} \\ a b &= 2^n b \end{aligned}$$

Vagyis hivatkozva a fenti példára, ez azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a szorzó osztása mindig páros eredményt ad, a szorzandó oszlopának csak a legutolsó tagja áll szemben az egyetlen páratlan számmal és ekkor ez a legutolsó szorzat adja az eredeti, szorzási feladat eredményét.

Lássuk már most, mi történik a páratlan számokkal és azokkal a bizonyos elhanyagolt maradékokkal?

Tegyük fel, hogy a szorzónak a 2-vel való osztási eredményei közül egyik-másik páratlan szám és legyen maga a folytonos osztásra kiválasztott szorzó szintén páratlan szám. Akkor a bizo-